

ŠTEV 10
1 · 9 · 3 · 6

STEVNI
ZNAK
V
ČEBEL
STEVNI
LETNIK
XXXIX

GLASILO

SLOVENSKEGA
ČEBELARŠKEGA
DRUŠTVA

V
LJUBLJANI

Vseбина:

Nekaj o našem tisku	145	Starosta slovenskih čebelarjev	155
† Ludvik Černej	146	Opazovalne postaje	155
Toplota in zrak v panju	146	Nekaj čebelarskih spominov	156
Iz čebelarske početnice	149	Društvene vesti	158
Kako preprečiti rojenje v A.-Ž. panjih	152	Naše podružnice	159
Še o prevozu v ajdovo pašo	154	Drobir	159

Mali oglasi

Kupim prvo številko Slov. čebelarja iz leta 1933. Pošlje naj se na naslov: Likožar Konrad, Ljubljana, Prečna ul. 2.

Prodajam 12 rojev (prašilčkov) z letošnjimi maticami na 4 sate s panji vred, po 2 roja v enem A.-Ž. polovičarju. Cena po dogovoru. A.-Ž. polovičarji panji so praktični za pošiljatev po železnici ali pa tudi kot ročna prtljaga. Roji imajo zadostno zimsko zalogo. Josip Pogelšek, Zgornji Kašelj štev. 100, p. Devica Marija v Polju.

Bancovinska zimska kmetijska šola v Sv. Juriju ob juž. žel.

prične svoj I. tečaj 3. novembra 1936 ter sprejme vanj do 24 učencev. Ta tečaj je petmesečen in traja do 31. marca 1937. Isti učenci bodo prihodnje leto sprejeti v II. tečaj, ki bo ravno tako trajal 5 zimskih mesecev.

Prednost zimske kmetijske šole tiči v tem, da se kmečki sinovi pozimi teoretično in deloma praktično izobrazijo v vseh kmetijskih panogah, poleti pa pomagajo doma na kmetiji. Tako ima kmet dobrega delavca doma v dobi, ko ga najbolj rabi. Druga prednost tiči v tem, da gospodar lažje poravnava v enem letu oskrbovalnino za pet mesecev kot za enajst in pol meseca.

V to zimsko šolo se sprejemajo pridni, najmanj 16 let stari sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji. Gojenci stanujejo v zavodu, kjer imajo vso oskrbo.

Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane z Din 5—, je poslati ravnateljstvu kmetijske šole takoj.

Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o nramnosti, izjavo staršev odnosno varuha (kolek Din 2—), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja in da ostane prosilec po dokončani šoli na domači kmetiji, davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov; to radi doseže bancovinskega prispevka. Navesti je točen naslov prosilca in zadnjo pošto.

Oskrbtnina znaša na mesec od Din 50— do 300— po premoženjskih razmerah staršev in se plačuje mesečno vnaprej.

Pri vstopu v šolo preišče šolski zdravnik zdravstveno stanje učencev; bolni se seveda odklonijo.

Prošnjo je vložiti takoj.

Naročnina (članarina) znaša brez priloge letno Din 35— (za inozemstvo Din 46—). S prilogo znaša letna naročnina Din 45— (za inozemstvo Din 58—).

Glasilo Slovenskega Čebelarskega društva v Ljubljani

Izhaja mesečno s priložo »Čebelarski Obzornik« — Urejuje: Avgust Bukovec, Ljubljana, Gruberjevo nabr. 14

Številka 10

V Ljubljani, 1. oktobra 1936

Letnik XXXIX

Nekaj o našem tisku

Janez Gosposvetski

Ob pričetku novega leta navadno prihajajo vabila na naročbo za ta ali oni list. Izdajatelji priporočajo svoje liste za potrebne tej ali oni panogi, zaradi dosežanja boljših uspehov. Obljube so včasih tako vabljive, da je marsikomu težko presoditi, dali je list dober, odnosno potreben, ali pa je morda škodljiv. Čitatelj, ki ne ocenjuje vrednosti pisanja listov, je kakor jadrnica na morju, ki je prepuščena dobrim in pogubnim vetrovom. Živimo v dobi moderne veleprodukcije tiska, slabega in dobrega. Kmetijske organizacije navadno izdajajo liste, ki imajo usmerjeno pot k izboljšanju te ali one kmetijske panoge. Takšni listi so nad vse priporočni, ker jih urejajo strokovnjaki ter sodelujejo pisci, ki se bavijo z dotično panogo, ali pa so v ožjih stikih z njo. Pri nas imamo razmeroma zelo veliko število strokovnih listov, ki jih izdajajo organizacije za posamezne panoge ali za več. Vsi ti listi docela ustrezajo svojemu namenu, tako da nam ni potrebno dvomiti glede njihovih kakovosti.

Čisto nekaj drugega pa je z onimi listi, ki jih izdajajo dostikrat nepoznani konzorciji ali posamezniki. Pri teh je težko spoznati idejno stran lista. Navadno so taki listi orodje kakega kapitala, ako ni izdajatelj sam producent, n. pr. tvorničar. Pri

nas sicer ni tako razvito tovrstno časopisje, ker ni tako razvita industrija. Vse bolj pa je razširjeno v drugih večjih državah. Producent si pribavi naklonjenost tega ali onega lista, ki mu zavoljo materialne pomoči pomaga s svojim pisanjem do velikega prometa, kateremu sledi masten dobiček na račun premalo razsodnih čitateljev. Še lažje pa doseže takšen spekulant svoj namen, ako sam izdaja list, ki piše izključno po taktu njegove volje. Da si pridobi večje število kupcev, je pripravljen izdajati list brezplačno, zavedajoč se, da mu bo investiran denar bogato povrnjen.

Te vrstice sem napisal v pojasnilo vsem onim, ki govore, da je »Slov. Čebelar« predrag in da je drugo časopisje razmeroma cenejše. Za tisk »Slov. Čebelarja« ne prejme društvo niti pare podpore, medtem ko imajo listi političnega značaja včasih prav zavidljivo gmotno pomoč ter vsestransko naklonjenost raznih činiteljev. »Slovenski Čebelar« se mora boriti za svoj obstoj, zato je dolžnost vseh zavednih slovenskih čebelarjev, da ga podpremo, odnosno mu omogočimo njegovo redno izhajanje s tem, da pravočasno poravnamo naročnino. Sveta dolžnost nas vseh je, da ohranimo ono, kar so naši predniki z žrtvami ustvarili ter s tem začrtali pot k uspešnemu razvoju slovenskega čebelarstva. Naj ne bo Slovenca-čebelarja brez svojega glasila, ki je

poleg učitelja v čebelarstvu tudi predstavnik napredka slovenskih čebelarjev. Te vrstice so se mi zdele umestne, ker se bliža čas, ko bo treba članarino obnoviti. Naj živi »Slovenski Čebelar« na veke!

† Ludvik Černež

Dne 25. avgusta je umrl v Makolah pri Poljčanah okrajni šolski nadzornik v pok. g. Ludvik Černež.

Smrt tovariša Černeža je žalostno odjeknila tudi med neštetimi prijatelji in znanci, ki jih je imel pokojni povsod po Sloveniji. Čebelarskemu društvu je stal ob strani od vsega početka in živahno sodeloval tudi pri štajerski čebelarski organizaciji že pred svetovno vojno. Po prevratu je bil dolgo let odbornik »Čebelarskega društva za Slovenijo v Ljubljani« in »Zveze v Celju«.

Vsi smo ga spoštovali zaradi njegovega veselega značaja in njegove izvirne dovtipnosti ter strpnosti. Nikdar ni prišla iz njegovih ust trpka beseda. Mnogokrat, kadar so na zborovanjih švigale vroče besede, se je dvignil in nas potolažil z mirno in šegavo besedo, da smo si bili zopet prijatelji. Zato smo ga zelo cenili.

Posebno velike so pa Černeževe zasluge za slovensko šolstvo. Služboval je v Limbušu, v Makolah, v Oplotnici in v Grižah. Po prevratu je postal šolski nadzornik za celjski, laški in vranski okraj. Po upokojenju pred 9 leti se je naselil v Makolah, kjer je doma njegova življenjska družica.

Njegove sposobnosti so spoznali in cenili že v Avstriji. Ponujali so mu razna vodilna mesta, toda le za ceno, ki jo je značajan mož s prezirom zavrnil. Zaradi tega je moral mnogo pretrpeti. Šolsko slovstvo je obogatil s svojo Tretjo čitanko, strokovnjaško pa je priredil novo izdajo Lavtarjevih računov. Kot šolski nadzornik je užival izreden sloves. Sodeloval je pri mnogih društvih.

Posebno pri srcu so mu bile čebele in priroda. Tu je deloval z vnemo in storil

mного dobrega ter koristnega. Zato ga bodo čebelarji in lovci zelo pogrešali.

Nedavno je izgubil svojega najstarejšega sina, zdravnika dr. Ludvika. Ta grenka izguba je močno vplivala na njegovo zrahljano zdravje ter ga položila v prerani grob v 66. letu starosti.

Pokopali so ga dne 27. avgusta v Makolah. Na pogreb je prišla ogromna množica ljudstva, da spremi priljubljenega moža k zadnjemu počitku. Ob odprtem grobu so se poslovili od pokojnega zastopniki raznih društev. Za »Slovensko čebelarsko društvo« je govoril g. prof. Slavko Raič.

Čebelarji, ohranimo svojemu tovarišu časten spomin! Naj v miru počiva v ljubljeni domači zemlji.

Toplota in zrak v panju

† P. Angelus Mlejník

Za čebelo je toplota življenjski pogoj. Potrebna ji je tako kot hrana, brez nje ne more živeti. Čebela ima v sebi le malo toplote in pri 6° otrpne. Pri 6 do 8° toplote sicer izletavajo, se trebijo, prinašajo vodo, ali ko padejo na vlažno mrzlo zemljo, mnoge otrpnejo. Najlepše izletavajo na pašo pri 18 do 20° toplote. Druge žuželke, n. pr. samice sršenov, os in muh, prezimujejo posamezno. Zlezejo v razpoke, zaspe in prespe zimo, dokler jih ne zbudi pomladno solnce. Čebele pa ne morejo posamezno prezimovati, marveč le v veliki družbi. Zime ne prespe. Njih zimski počitek ni globoko spanje, temveč rahlo dremanje, ki njih delavnost nekoliko omejuje. Tesno v grozdu stisnjene, druga drugo grejejo in uživajo prav malo hrane. Ena izmed glavnih nalog pomladi je, da čebelar svoje ljubljenske kolikor mogoče dolgo ohrani pri počitku. Toploto v gnezdu lahko zvišajo, ako jih k temu prisili ostra zima. To store s tem, da se bolj gibljejo, s krili pahljajo, zlasti pa da več uživajo. Ako pa to pomnoženo delo pozimi dalje časa traja, ako hrana ni prav primerna, n. pr. gozdni med, mana, hoja,

ako ni dolgo časa nobenega toplega dneva, da bi mogle izleteti in se otrebiti, zelo trpe. Moči jim pešajo, vedno bolj nemirne postajajo in spomladi mnogo družin zapade griži.

V gnezdu je pozimi povprečno 10 do 12° R toplote, ako je družina močna, pa še več. Ako pade ta toplota v gnezdu na + 5° ali še več, otrpnejo in v nekoliko dneh pomrjejo. Proti pomladi pa, ko se v panju zopet prične delo-oskrbovanje zalege, se toplota v njem zelo poveča. Zunanja toplota, ogrevanje končnic po toplih solnčnih žarkih, paša, vse to zelo pospešuje množitev zalege. Družina postaja dan za dnem močnejša in v slamnatih koših ter kranjičih kmalu godna za rojitev.

Ako je čebeljak zelo proti solncu obrnjen, nastane poleti v panjih huda vročina, ki sili čebele iz njih, da v celih kepah na bradi prisedajo.

Čim v jeseni toplota pade in ostane stalno nizka, se čebele v panju vedno bolj stiskajo v gručo in si napravijo za zimo gnezdo, v katerem prezimijo. Ako včasih kar nenadoma nastopi jeseni hud mraz in se še niso združile tesno v gnezdu, potem gorje vsem zakasnelim. Kar jih je raztresenih po satovju, zapadejo smrti.

Važno je vprašanje: Kako naj čebele zazimimo? Ali toplo ali hladno? Vsakemu čebelarju je znano, kaj je podolžno in kaj je prečno satje v panju. Podolžno je, ako so sati po dolgem kakor listi v knjigi; prečno je, ako so sati počez, drug za drugim. Slovenski čebelarji so se splošno odločili za podolžno satje in sprejeli A.-Ž. panj. Glavne njegove prednosti so, da v njem čebele zelo lahko opravljamo, da je zračen in da pozimi lahko pridejo do medu. Te »tople« in »mrzle« stavbe pa ne smemo zamenjavati z toplim in mrzlim zazimljenjem. Pri podolžem ali prečnem satju odločuje le lega satov ali podolgem ali počez, pri toplem ali mrzlem zazimljenju pa gre za to, ali naj čebelar sploh panje zapazi, kako naj to stori in kdaj pokrije in zavaruje proti mrazu. Mrzlo zazimljenje je, ako čebelar svojih panjev nič ne

zavaruje mraza in jih ne zapazi, toplo zazimljenje pa je, ako panje dobro zapazi, zadela od vseh strani in tudi pazi, da ostri mrzli vetrovi ne pihajo naravnost v žrelo.

Kaj je bolje? Tako se vprašujejo čebelarji že sto in stokrat in slišali smo dosti raznih mnenj. Tudi strokovnjaki se v tem ne ujemajo. Navesti hočem dva Nemca in dva Slovenca.

Stari skušeni čebelar Tobisch (Jung Klaus) piše v svoji čebelarški knjigi: *Lehr in Volksbuch der Bienenzucht*; Freiburg, 1909. Univ. Druck., tako: »Mnogi čebelarji ne vedo, kako bi panje zadosti toplo zožili. Čebelne družine stisnejo, žrelo kolikor mogoče zožijo, panje pa z raznimi odejami, senam, mahom, šoto ali listjem opazijo. To vse je odveč! Družina ostane zdrava le v svojem stanovanju nad satovjem. Ako so deske le toliko močne, da odvrčajo zunanji ostri zrak, je zadosti; za ogrevanje družine ni treba nič pripomoči. Toploto si mora družina sama vzdrževati, zato mora biti panj zadosti prostoren, imeti mora dovolj zdrave hrane. Žrelo naj bo tako urejeno, da prihaja čist zrak lahko do čebel. Panji, ki so tako narejeni, ne potrebujejo zračenja. Popolnoma napačno je, ako kak malo več čebelar prav zoži, češ, bodo čebele bolj na toplem. Ako merimo prostor v panju, toploto v zoženem panju, opazimo, da je nižja nego v primerno prostornem. Plodišče zaradi takega zoženja ne postane toplejše, temveč bolj nezdravo in neprijetno ter lahko povzroči prezgodnje zaleganje, to pa spravi družino v nevarnost. Taka tudi mnogo použije.

Kakor hitro pritisne mraz, se čebele stisnejo v grozd. Sredi njega je najtoplejše. Čim hujši postaja mraz, tem bolj silijo k središču, k topli peči in čim manjši postane grozd, tem bolj je ovirano njih gibanje. Ta okoliščina nam pojasnuje, zakaj v mrzlih zimah použijejo manj nego v milih. Majhen grozd je povod, da družina izžareva malo toplote, ki je ni treba dosti nadomeščati. Mnogo čebel je skoraj nepremičnih v popolnem miru, dremljejo in le prav malo

jedo. V milih zimah pa čebele niso tesno stisnjene, so bolj živahne, večkrat izletavajo, se praše. Gibanje pa je delo, delo pa zahteva več hrane. Družina je v pretesnem prostoru zazimljena in preveč zapažena, pogostokrat trpi pomanjkanje zraka in žejo ter spomladi zapade griži.»

Tobisch omenja, da je v njegovem čebelnjaku poleti in pozimi vse enako opremljeno. Sredi vrta ima že 16 let staro klado s čebelami. Stene so ji samo 2 cm debele, je visoka in prostorna. Čebele v njej krasno prezimujejo, ker imajo obsežen vošчени dom, dovolj hrane in primerno žrelo. Ako ta čebelar zagovarja prostoren prostor za prezimljanje, noče s tem reči, da bi kdo pest čebel zazimil v panju, ki bi bil kot Noetova barka, misleč, tako bodo potem najboljše zavarovane.

Drugi nemški strokovnjak Lüttenegger piše v svoji knjigi: Die Grundlagen der Bienenzucht, Innsbruck 1918 približno takole: Večina čebelarjev se je odločila za toplo zazimljanje. So še nekateri, ki temu ugovarjajo in pravijo, da so divje čebele tudi izpostavljene vsem vremenskim neugodam in zimskemu mrazu. Ta ugovor ni opravičen. Divje čebele se najraje naselijo v mirnem tihem gozdu v kakem duplu ali žlamboru, ki je prav ugodno zimsko stanovanje. Lüttenegger zagovarja toplo zazimljanje. Hoče celo, da mora biti čebelna družina vso leto toplo odeta, ker le potem dobro uspeva in koristi. Panje shladimo in dobro prezračimo le tedaj, ako bi hotele čebele preveč rojiti. Strah, da bi bile pozimi pretoplo odete, je prazen. Pravilo je, da plodišče le toliko ogrevamo, kolikor jim je to treba. Tudi se ni bati, da bi matice zaradi toplega zazimljanja prezgodaj zalegala. Sicer pa primerno zgodnje zaleganje čebelni družini ni v kvar, ker s tem se nekoliko nadomesti pomladanska izguba čebel. Zgled divje čebele, ki že tisočletja prebiva v velikih gozdih v debelih voltih drevesih, kjer vse razpoke dobro zadela razen majhnega žrela, nam je dokaz, da ljubi toplo zazimljanje. Tako Nemca. Poslušajmo še dva Slovenca.

G. Jurančič zagovarja toplo zazimljanje. Pisal je o tem že v 9. letniku Sl. Čeb. 1906, št. 2, str. 21, pa tudi v 33. letniku 1930, št. 8. On pravi: »Razumen čebelar skrbi, da so čebele vsestransko dobro zavarovane proti mrazu, vetrovom in prepihu. Zato so potrebni dobro narejeni panji, ki drže toploto. Tudi dno naj bo proti mrazu zavarovano s tem, da so panji postavljeni na toplo podlago, obloženo s slabimi prevodniki toplote. Nekateri se boje, da bi čebel preveč ne odeli. Ta strah je prazen. Čebele ne proizvajajo več toplote, nego je je treba. Čebelar torej glede odevanja ne stori nikdar preveč, pač pa mnogokrat premalo.«

Na te besede g. Jurančiča je odgovoril g. Lilijski v Šmihelu pri Novem mestu v Sl. Čeb. 1931, št. 6. Iz obilne prakse in vestnega opazovanja zatrjuje, da preobilna odeja čebelam škoduje. Pravi: »Jaz sam pazim panje ob straneh, zadi in z vrha jeseni prav malo, le toliko, da ni prepiha, ker se mi je pripetilo, ko sem preveč odel panje, da so zelo močili. Moča je pri žrelu zmrznila in čebele so pomrle. V hudi zimi 1927-28 so pomrli, kakor je dognal, vsi panji, ki so bili močno zapaženi.«

Vidimo torej, da se mnenja o toplem ali mrzlem zazimljanju različna. Po katerih naj se ravnamo? Povsod je srednja pot najboljša. Ne preveč in ne premalo. Gosp. Lilijski pravi, da pozna čebelarja, ki čebel sploh nič ne paži. Tudi v omenjeni hudi zimi tega ni storil, pa mu ni niti en panj umrl. Tudi jaz poznam čebelarja, ki čebelarji visoko v hribih blizu Kamniških planin malo pod Črnivcem. Pravil mi je, da ne zapaži čebel do konca januarja, ali pa šele v februarju. Potem jih pa dobro odene in čebele mu vedno lepo prezimijo.

No, naj bo! Krepke, zdrave družine v dobro narejenih panjih, zadostno in primerno hrano že vzdrže precej mraza, ali kuriti pa le morajo. Kurjava v panju pa je gibanje in uživanje medu. Pametno bo torej, ako svojim ljubljankam preskrbimo prav ugodno zimsko stanovanje. Panj naj bo dobro narejen, brez razpok in rež, da

ne bo prepiha, ki je velik sovražnik čebel. Hrana naj bo dober med. Najboljši je ajdov, najslabši pa gozdni. Ako ga nimamo dovolj, pomagajmo si s sladkorjem. Prezgodaj nam ni treba pažiti, pač pa skrbimo, da bodo imele čebele po Svečnici toplo. Odeje ne jemljimo prehitro proč, ker so noči včasih še v maju zelo hladne. Sploh ne storimo v tej zadevi premalo, pa tudi ne preveč, da bi čebelam ovirali še dohod zraka. Pa smo zopet v boju nasprotujočih si mnenj. So čebelarji, ki pozimi ne morejo dovolj zožiti žrel, češ, čebelam bo bolj toplo; so pa tudi taki, kateri bi jim radi še žrelo napravili. Da čebela potrebuje zraka, je samo ob sebi umevno; potrebuje ga še bolj nego hrane. V toplih dneh same preskrbe, da ga imajo v panju dovolj svežega. Vidimo jih na bradi, kako krepelijo s krili in zračijo panj. Mnogo jih opravlja to delo tudi še za žrelom in notri po dnu panja. Pozimi tega dela ne morejo opravljati in zato je dolžan skrbeti čebelar, da imajo vedno odprto žrelo, da jim zraka ne zmanjka. Sicer je res, da ga ob miru ne potrebujejo dosti. Kako bi pač mogle dihati tesno stisnjene v grozdu? Pa tudi ob času najživahnejšega življenja, ko je panj tako natrpan z njimi, da zlasti v kranjičih cele kepe leže na bradi, vidimo, da je tudi žrelo tako oblegano od njih, da ostane prosta odprtina za eno ali dve. Vendar se v tej gneči dobro počutijo. Ta okoliščina je ustvarila pri mnogih čebelarjih mnenje, da ne potrebujejo mnogo zraka v panju. Celo sloveči čebelar Berlepich se je izrazil: »Čebele potrebujejo pozimi malo zraka.« Tudi Kuntzsch se je po dolgoletni skušnji prepričal, da pozimi tudi za najmočnejše čebelne družine zadostuje prav majhna odprtina žrela. Priznavajo sicer, da je za čebele ugodneje in bolj zdravo, ako imajo dovolj svežega zraka tudi pozimi, ali škoda se jim zdi medu, katerega zaradi tega več použijejo. Menijo tudi, da se pri velikem žrelu izgubi preveč toplote in v panju napravi preveč vlage. Pravijo, da je tudi za močno družino 3 cm² veliko žrelo pozimi dovolj veliko.

Zdi se pa, da je zmagalo ameriško mnenje. Praktični tamošnji čebelarji so za to, da damo čebelam tudi pozimi dosti zraka in sami odpirajmo ob lepih suhih dnevih tudi široka žrela. Držimo se tudi v tej zadevi srednje poti. Ne preveč in ne premalo! Privoščimo pa čebelam svežega zraka, saj to je najceneje.

Iz čebelarske početnice

Rojec Vlado — Litija

VIII.

(Dalje).

Ajda je odcvetela. Z njo so izčrpale čebele poslednjo izdatnejšo pašo. Narava jim ne more več nuditi mnogo. Zato se njih življenje čim dalje bolj omejuje na ozke predele panja. Ob toplih sončnih dneh, ki niso v oktobru ravno redki, sicer še izletavajo in paberkujejo po cvetlicah, toda še raje stikajo okrog tujih čebelnjakov in panjev. Gorje družinam, ki niso dovolj čuječe, ki ne znajo odpoditi teh vsiljivk! Če se le nekaterim izmed njih posreči vtihtapiti v notranjost panja in odnesti domov tamkaj nakradeni med, jim kmalu sledi cel trop črnih pajdašic, ki združeno navale na stražo ob vhodu. Vname se srdita borba na življenje in smrt. Močne družine se takim napadom navadno ubranijo, šibke, zlasti osirotele družine pa prej ali slej podležejo. Ko uvidijo ropane čebele, da je vse izgubljeno, da bi bilo vsako nadaljnje upiranje brezuspešno, se pridružijo tujkam, začno pleniti po lastni domačiji in pobegnejo z natrpanimi bisagami za njimi v roparsko gnezdo.

Ropanje je v oktobru, a celo v septembru, ko so ajdova polja v najlepšem cvetnem razmahu, kaj pogost pojav. Ajda je namreč glede medenja zelo muhasta rastlina. Ob vročih in soparnih dnevih izloča le neznatne količine medecine in največkrat že okrog 10. ure dopoldne z medenjem sploh preneha. Brezpašnost, ki nastopa radi tega v popoldanskih urah, in oster vonj ajdovega medu, ki veje skozi žrela posameznih panjev, pa sta kakor netilni vrvice, stalno pripravljeni, da razpalita požar v čebelnjaku. Dostikrat zadostuje malenkosten povod in že izbruhne rop, da se ježijo čebelarju lasje. A kakor je človek, ki je zašel na slaba pota, za resno in koristno delo običajno izgubljen, tako postanejo tudi čebele, pri katerih se je njih naravni nagon izmaličil v tej novi smeri, nepopoljšljive grešnice. Z občudovanja vredno ravnodušnostjo prezirajo smrtno nevarnosti, s katerimi so združeni roparski po-

hodi, in le nerade se odpovedo temu rokovnjaškemu poslu. Se jim pač zdi udobneje zajemati iz polne skledе, kakor pa vbadata se od cveta do cveta ter po drobnih kapljicah zbirati medečino.

Ko je črna druhal uničila en panj, s tem njena roparska strast še ni utešena. Prvi uspeh jo samo podžge k novemu podvigu. Ni še dobro dokončano prejšnje razdiralno delo, že je v ognju sosednji panj. Ker z dotokom novih članic njihova četa čimdalje bolj narašča, postane rop opasen tudi močnejšim družinam. Razvije se lahko v obsežno pustošenje in neredkokrat se zgodi, da pride na ta način čebelar ob vse svoje premoženje.

Za ropanje je značilno, da nalezljivo prehaja od čebele do čebele, od družine do družine. Če je začela kaka čebela ropati, ne bo ostala dolgo osamljena. Prav v kratkem času se ji bodo pridružile tudi ostale tovarišice iz njenega panja. Videti je, kot bi jim čebela, ki je izvohala plen, na kakršenkoli način doma pripovedovala o svoji najdbi. Res je! Pa še s prav živahnimi kretnjami jim je to obrazložila. Čebele so namreč iznašle neki poseben način izražanja, lahko bi rekli neko posebno govorico, s katero se med sabo obveščajo o pašnih razmerah svojega letalnega okrožja. Strmite? Pašne razmere? Kaj ima ropanje opraviti s pašo? A ni tu nikakega protislovja! Ropanje sloni docela na istih nagonih, kakor splošno branje nektarja po cvetlicah. Ropani med ima za čebele isti pomen, kakor ostala hrana, ki si jo nabavljajo ob normalnih okoliščinah. Da je ta hrana krivično pridobljena, to jih prav malo briga. Tako visoko ni razvit pri njih čut morale in širše socialne odgovornosti. Zanje bivajo samo potrebe ožje družine in ker je med kot hrana za obstoj družine potreben, ga tudi kradejo, če se jim ponudi prilika.

Pristopimo po tej ugotovitvi k prej načetemu vprašanju, k vprašanju, ki se tiče čebelje govorice.

Postavimo, da je kaka čebela našla po daljši brezpašni dobi medečo rastlino ali pa — v našem primeru — da se ji je posrečilo vdreti v tuji panj do medenih zalog. Razumljivo je, da bo s sladko snovjo, ki jo je najbrž slučajno odkrila, najprej napolnila svoj želodec in šele potem odletela proti domu. Sledimo ji! Glejte, že pristaja na bradi domačega panja! Spretno se prerine do žrela, smukne mimo stražnic in se povzpne na najbližji sat. Sredi nekje med družicami se sunkoma ustavi in skoraj negibno občepi na mestu. Kmalu zapazimo, kako ji pripolzi po iztegnjenem jezičku drobna kapljica sladke tekočine. Obdajajoče jo čebele kapljico v hipu prevzamejo. Aha, sedaj smo si na jasnem — boste rekli.

Zadeva bo približno takale: Družicam da okusiti snov, ki jo je prinesla s sabo in te potem že vedo, da zunaj nekje med, pa se odpravijo na iskanje. Toda pogledjte natančneje! Čebele, ki jo obdajajo, so same mladice. In mladice ne izletavajo. Medečino so prevzele od donašalke največ radi tega, da jo bodo predelale in nato izločile v celice, ali pa popitale med zalego. S svojo teorijo ste se torej pre naglili. Opazujemo dalje! Naša čebela je menda razdala vse, kar je hranila v medni golši, kajti mahoma skrije svoj jeziček in se začne premikati. Toda to ni nikako običajno premikanje. V tem njenem premikanju je dobro opazljiv neki popolnoma določen ritem; skoraj bi rekli, da izvaja nekak ples. Na ozko odmerjenem prostoru sredi največje gneče stopica čudno zgrbljena v premeru kakega centimetra zdaj na levo, zdaj na desno okrog, opisujoč pri tem vsakokrat po dva do tri polne kroge. Tovarišice, med katerimi se mota, ples vidno razburja. Z iztegnjenimi tipalnicami ji slede tik za petami, da so videti, kot bi bile pripete na njen zadek z nevidnimi nitkami. Naenkrat pa vodnica prekine igro, se oprostí podrepne družčine in odhiti na sosednji sat, kjer znova zapleše.

Ali je potrebna k gornjemu popisu še kaka pripomba? Mislim, da ne. Sami ste uganili, kaj tiči za čudnim obnašanjem čebele, ki je nekje izven panja iztaknila nov pašni vir za svojo družino. Razlaga vam sama od sebe sili na jezik. Da, tako je in nič drugače! Z neobičajnimi kretnjami opozarja plesoča čebela svoje tovarišice, da je zunaj hrane na pretek, jih pozivlje k delu in priganja na bero. In tovarišice jo razumejo. V gostih curkih se vsipljejo iz panja, da poiščejo pasišče. Kje je to pasišče, ne vedo. Tega jim ni mogla povedati plesalka. Pač pa poznajo vonj, ki je lebdel na njenih dlačicah. Dobro so si ga zapomnile in s pomočjo njega bodo iskale. Na vse strani se razlete. V razdalji dveh, treh kilometrov pretaknejo vso okolico. Ne preteče pol ure, pa se vračajo prve odposlanke. In vsaka izmed njih pleše, ko se je znebila sladkega tovora, vsaka izmed njih izvablja s svojim plesom nove trume delavk na prosto. V panju je čedalje več plesočih čebel. Razburjenje se stopnjuje, direndaj narašča, panj prehaja v polno obratovanje.

Preprosta je čebelja govorica, a vendar je povzročala mnogo preglavic prirodnoslovcem. Šele monakovskemu profesorju dr. Karlu Frischu je bilo dano, da je iztrgal materi naravi to njeno tajnost. Popisal pa nam je še drugi del čebelje govorice, še drug ples, ki ga je mogoče opazovati v panjih ob izletnih dnevih. Čebela, ki se je vrnila s paše, koraca v obliki stisnjene osmice po satovju, a kadar prihaja

na razpredelnico obeh lokov, potresava z zadkom. Čebele, ki ji slede, se zanimajo predvsem za grudice cvetnega prahu, ki ji lepè na golencih zadnjih okončin. Plesalka se torej ne bavi z nabiranjem nektarja, temveč z nabiranjem obnožine. Ples, ki ga izvaja, naznanja tovarišicam, da je na rastlinah cvetnega prahu v izobilju. In prav tako, kakor nabiralke nektarja, odhajajo nabiralke peloda iz panja, da ga nanosijo čim več domov.

K temu se pridružuje še nadaljnje odkritje, ki se popolnjuje s prejšnjima dvema v skladno celoto.

Že l. 1883. je odkril Nasanov na zadku čebel neko žlezo, o katere pomenu si znanstveniki dolgo časa niso bili na jasnem. Žlezo je najti med pregibom skrajnih dveh obročkov. S posebnimi mišicami lahko poklopijo čebele končni zadkov člen navzdol, tako da žleza izstopi in postane vidna. Istočasno zazna dober nos nek značilen vonj, ki prihaja iz razprtega pregiba. Za ta vonj so čebele zelo dovzetne. Domajajo ga že iz velikih razdalj in dr. Leuenberger meni, »da to sploh ni običajen vonj, ki si ga predstavljamo kot razširjanje hlapastih ali plinastih snovi, temveč da je neka vrsta izžarevanja, ki ga sprejemajo čebele s posebnimi čutnimi napravami.«

Delovanje vonjala, kot lahko imenujemo omenjeno žlezo, je v popolni oblasti čebel. Uporabljajo ga le ob takih prilikah, ko hočejo privabiti na dotično mesto, kjer se zadržujejo, še druge tovarišice. N. pr.: na novo odkritem pasišču ali pa pred panjem, v katerem name ravajo ropati. Vonjalo uporabljajo tudi mladice ob svojem prvem izletu. One, ki so srečno pristale na bradi, se razpostavijo okrog žrela, privzdignejo zadke in začno pahljati s krili. Vonjavo, ki jo izločajo žleze na njihovih zadkih, skušajo s pahljanjem čim bolj razširiti po ozračju in s tem nekako markirati pravo pot v domačijo. Tudi pahljanje ob rojenju, ob vsajanju rojev ter ob svatbenem izletu matic ima isti namen.

Nekoliko smo se oddaljili od prvotne teme, toda ta razmotrivanja nam bodo prav prišla pri izbiranju metod za preprečevanje ropa. Teh metod je več. Skoraj vsako leto priobčijo čebelarški časopisi kaj novega.

Večina čebelarjev se pri obrambi pred ropom omejuje na naprave pred žrelom napadenega panja. Žrela zasenčijo s primerno urezanimi deščicami, s steklenimi ploščami ali zrcali, in sicer tako, da nastaneta ob straneh ozka vhoda. Roparice se baje pred takimi senčili ne znajo več znajti in zaprepaščene odrinejo proti domu. Razen tega se nagnetejo pred senčilom čebele ogrožene družine, tako da je žrelo spredaj in zadaj zastaženo. Ker je napad

od zgoraj nemogoč, je tudi obramba mnogo lažja.

Nadaljnji način je preganjanje roparic z odvrtno dišečimi snovmi. Žrelo in vso okolico zastavijo n. pr. z razrezano čebulo, česnom ali z bezgovim listjem, ki ga prej premencajo, da dobi močnejši vonj. Nekateri namočijo sukneno krpo v surovo karbolno kislino in jo obešijo nad doletališče. Radi zopernega vonja prenehajo roparice napadati, dočim domačih čebel to skoraj nič ne vznemirja.

Docela drug namen ima Gerstung s svojim receptom. Kot obrambno sredstvo priporoča suho moko. Z njo zamašimo žrelo ropanega panja, natrosimo pa jo za prst visoko tudi po celi bradi. Roparice se z moko zapraše, a ker ne trpe na sebi nobene nesnage, se začno krtačiti, kar vzbudi v njih refleksne kretnje zbiranja obnožine. Moko odnašajo na golenih zadnjih nog domov, pri tem pa polagoma pozabijo, kaj so prav za prav iskale pri tujem panju.

Če ugotovimo, da ropa domač panj, lahko roparja in ropani panj zamenjamo. Popolna pregrupacija čebel izletalk in novo okolje vpliva navadno pomirjevalno na razpaljene strasti. Dobro je tudi roparja za kaka dva dni pripreti ter prenesti na hladen in zatemnjen prostor. Če odstranimo samo napadeni panj, se vržejo roparice na soseda.

Zelo radikalno postopa dr. Armbruster. Ropani panj odnese, a na njegovo mesto postavi podoben prazen panj. Za žrelom praznega panja pritrdi ustje električnega sesalca za prah, ki ostane toliko časa v pogonu, da polovi vse razbojnice. Namesto sesala bi lahko uporabljali tudi begalnico na zaklopnice, polovljene čebele pa bi zažveplali. Vprašanje je le, če ni ta način v navzkrižju z zakonom, zlasti tedaj, kadar se roparice prikladijo iz tujih čebeljakov. Bolj človekoljubno bi bilo, da bi polovljene čebele obdržali nekaj časa zaprte, ter jih potem, ko bi se spokorile, zopet izpustili.

Naj povem še, kako se branijo pred roparicami čebelarji z Lüneburškega vresišča, ki uživajo pri Nemcih približno isti sloves, kakor pri nas gorenjski kranjičarji, kajti za sabo imajo več sto let staro čebelarstvo tradicijo. Čebelarji v slamnatih koših, kot jih najdemo pri nas še v Prekmurju, Medžimurju in v Beli Krajini. Koši imajo žrela na sredi, pristopni pa so od spodaj. Če hočejo videti v notranjost, jih morajo torej obrniti. — Ob večjem ropu zamaše žrela, nato pa polože koše po stranici, tako da je vse satovje neposredno izpostavljeno roparicam. Čebele, ki se boje, da bi se jim zalega prehladila, se v stisnjenih gručah uležejo preko satovja ter stvorijo nekak obrambni zid, ob katerem si zlomi vrat vsaka predrznica, ki bi se upala napadati.

Vse popisane metode so seveda na mestu samo tedaj, ko rop še ni zavzel širših dimenzij. Ko je ves čebelnjak v ljuti borbi, potem ne pomaga ne smrad, ne voda, ne ogenj, tem manj kaka igračkasta naprava pred žrelom. V tem primeru si pomagamo samo tako, da zapremo vse panje in jih prepeljemo za daljši čas na kak drug prostor, ki je čim bolj oddaljen od prvotnega stojišča. Le v nedolžnih primerih, ko je napaden eden ali dva panja, lahko postopamo po zgornjih navodilih.

Nehote se vsiljuje vprašanje, katero navodilo je najboljšo. Z biološkega stališča vsekakor Armbrusterjevo. Kajti s tem, da polovimo napadajoče čebele, ne odstranimo samo najbolj zagrizenih članic razbojniške tolpe, temveč tudi zadušimo v ropajočem panju plesni alarm, o katerem vemo, da je glavni vzrok širjenja ropnega razpoloženja. Če uničimo radi tega nekaj sto čebel, naj jih ne bo nikomur žal. Večinoma so to stare, oguljene čebele, ki jim je odmerjen le še kratek čas življenja in zato ne moremo pričakovati od njih mnogo koristi.

Na biološki osnovi sloni tudi Gerstungov nasvet. Čebele, ki se vračajo z roparskega pohoda, ne prinašajo domov medu, marveč moko. Če doma sploh plešejo, izvajajo ples, ki naznanja obnožino. Tako se polagoma preusmerijo njihova nagnjenja, končni učinek pa je ta, da preidejo k zbiranju cvetnega prahu.

Z ostalimi sredstvi in napravami doseženi uspehi so bolj kratkotrajnega značaja. Prepodene roparice še niso ukročene! Čez dva, tri dni se bodo zopet vrnile in znova poizkušale srečo pri istih panjih.

Če izbruhne v čebelnjaku rop, je temu največkrat kriv čebelar sam. Baš sedaj, ko je treba čebelam dopitati zimsko hrano, zlasti začetniki mnogo greše. Sam sem videl kranjčarja pokladati med tako, da ga je nalil v večje kose satovja, sate pa položil na brade panjev. Noč in dan so ležali ti čudni pitalniki na svojem mestu, krog njih pa se je gnetlo vse črno domačih in tujih čebel. — Zelo razpasena je grda razvada, da izpostavi čebelar družinam točilo, orodje in posodo, na kateri lepí med od točenja, češ naj ga polijejo, da ne bo šel v strato. Tudi voščeni odpadki pridejo pred čebelnjak. Čebele naj bi jih izsesale in očistile. Da tako ravnanje naravnost izziva ropanje, je staro izkustvo, ki ga je treba upoštevati. Zapišimo si enkrat za vselej: Pitati smemo samo pod večer, ko preneha izlet. Pitalne posode je treba zjutraj pravočasno odstraniti, vse madeže, ki so nastali z raztrosenjem klaje pa izmiti ali vsaj dobro izbrisati. Klaja naj bo topla. Napravimo jo tako, da polijemo med, odnosno sladkor z vrelo vodo in dobro premešamo. Običajno mešamo v razmerju 1 : 1,

to se pravi: za vsak kilogram sladkorja ali medu odmerimo 1 l vode. Denaturiran sladkor je treba izčistiti. Sladkor stresemo v določeno količino vode. Nato pobremo s cedilom oglje, ki plava na površini ter postavimo posodo k ognju. Sedaj denemo na vsakih 10 kg en beljak. Ko raztopina zavre, zakrknje beljak in zbere na površini vso nesnažo v raztopini. Posnemamo jo.

Letošnja čebelarška sezona se bliža k svojemu koncu. Medišča ste najbrž že izpraznili in med iztočili. Dosti ga ni bilo, toda lahko ste zadovoljni, če ga imajo družine dovolj v plodiščih. O tem se je treba vsekakor prepričati. — Čebelar z daljšo prakso določi količino zimske zaloge kar na pogled, začetnik pa si mora pomagati s tehtnico. Na tehtnico naj postavi kozico, a na kozico vse satovje s čebelami vred. Pri kalkulaciji naj računa, da tehtajo v A.-Ž. panjih okvirčki, satovje in morebitna obnožina približno 2,5 kg, čebele pa, če je družina močna, okroglo 3 kg (10.000 čebel je 1 kg). Za uspešno prezimljenje mora imeti vsak panj vsaj 12 kg medu.

Z odejo počakajte do prve slane! Čebele se morajo mrazu postopoma privaditi. Najbolj primerna odeja so prešite slamnice, ki jih namestimo v prostorih nad plodiščem in za plodiščem. Slamnice se morajo dobro prilegati panjevemu obodu. Pozneje zamašimo tudi vse reže med panji, kajti v čebelnjaku ne sme biti prepriha.

O ostalih podrobnostih, ki se tičejo prezimovanja čebel, sem govoril v januarskih in februarskih navodilih. (Dalje prihodnjič.)

Kako preprečiti rojenje v A.-Ž. panjih

Virmašan.

Dolgo časa so znameniti čebelarji preskušali razne vrste panjev, da izberejo najboljšega, v katerem bi čebele opustile vsako misel na rojenje in posvetile vse delo le donosu medu.

Ko je g. Žnideršič prišel na dan s svojim panjem, ki ga je več let temeljito in praktično preskušal, so čebelarji spoznali, da bo to panj, v katerem se bo dalo če ne popolnoma pa vsaj začasno preprečiti preveliko nagnjenje naše čebele do rojenja.

Vendar pa čebela nima toliko spoštovanja ne do panja ne do čebelarja, da bi zavoljo teh sploh opustila rojenje. Naravni nagon njen je, da se množi in ustvarja nove družine. To se pa godi z rojenjem. Vsak, kdor čebelari z A. Ž. panji, bi najrajši imel, da bi rojili samo določeni panji, ker ni prijetno za čebelarja-delavca

ali uradnika, ki je ves dan zdoma ali pa ima opoldne določeno le eno uro za kosilo, da mora ogrebat roje.

Da vpliva na nagnjenje k rojenju tudi narava, je jasno. Ob slabi paši ne bo roja, ob dobri paši, ko čebele vsako celico sproti zanosijo z medom, primanjkuje matici prostora za zalego. Družina posveča vso skrb donosu in opusti rojenje. Najslabše so srednje letine.

Leta 1932. sem ob pomladni paši z lahkoto zabranil vsako rojenje A. Ž. panjev, ker je bil slab donos. Čebelarji z boljšo pašo so tožili, da imajo rojev iz A. Ž. panjev, da jih komaj sproti ogrebajo. Mislil sem, za letos sem s to nadlogo srečno opravil, a bil je račun brez krčmarja. Ob kostonjevi paši so dobili panji nekaj medu in dosti obnožine, pa so vsi razstavili za roje. Zanašal sem se na stanje pred to pašo, ko so bili vsi panji v redu, zato nisem vznemirjal čebel s pregledovanjem. Ko začnejo rojiti, sem gledal od kraja, odkod to. Hitro začnem pregledovati še ostale panje in dobim pri vseh matičnjake. Nekaterim sem odstranil stare matice, nekaterim pa matičnjake, da je bil potem vseeno mir. Roj iz A. Ž. panja začetkom maja vsak rad spravi, drugače pa je julija meseca, ko se vse zanaša še na ajdo. Takrat je treba panje združevati, ne pa prazne polniti z roji, ko jeseni navadno nima ne plemenjak ne roj zadostne zimske zaloge.

Roje v A. Ž. panjih preprečimo na več načinov. Omenim nekatere načine, ki so pri večjih čebelarjih v rabi in so se obnesli.

a) **S p r e s t a v l j a n j e m.** Ta način je pri nas najbolj v navadi, vendar ne doseže vedno svojega namena. Ako pustiš prestavljeni panj brez nadzorstva, bo ob količjak ugodni paši gotovo rojil. Pravi čas prestavljanja je, ko je plodišče polno čebel, zalega na sedmih satih in ko začnejo čebele noviti satje ali delati že na mrežo okenca. Takrat, ako je ugodno vreme, ne odlašaj s prestavljanjem. Ako panj nastavi matičnjake, mu težko ubraniš, da ne roji. Tak roj deni v prazen panj na satnice, da lahko dela, panju plemenjaku pa nekoliko dni po roju odstrani vse matičnjake in dodaj mlado oprášeno matico, ako imaš rezervne, sicer pusti najlepši matičnjak, da si izpodredi novo. Kdor ima rezervne matice, stori najbolje, da roju vzame matico in ga z vso zalego vrne izrojencu, ker je potem moč zopet skupaj in panj z mlado matico bo za tisto leto miroval z rojenjem.

Ako pa roj vrneš izrojencu, ko si povezal vse matičnjake, rad roji še drugič in celo tretjič in nazadnje imaš maloživalen panj ali pa celo brezmatičen.

b) **Z o d v z e m a n j e m p o k r i t e z a l e g e** in d o d a j a n j e m s a t n i c z a č a s n o z a -

branimo rojenje. S pokrito zalego okrepiš slabiča, vendar ta način ni priporočen. Panj, ki mu odvzameš vso pokrito zalego še ob dobri paši in rodovitni matici, si še opomore, vendar na prejšnjo višino ga težko spraviš. Zabrani mu roj na drug način, slabiča pridruži drugemu panju, da bosta oba krepka plemenjaka, ker le skupna moč more izrabiti pašo.

Naš rojak dr. Walter Šmid, ki čebelarji v Gradcu, kjer pridela ob srednje dobri paši po 20 kg medu na panj in to sredi mesta, preprečuje rojenje na ta način, da panju, ki se pripravlja za roj, odvzame v plodišču krajni sat, na njegovo mesto pa dene prazen satnik z 1 cm širokim začetkom. Panj takoj napravi sat s trotovino in ko je izdelana, jo odreže. To ponovi večkrat, dokler traja paša in ko preneha, mine tudi panju veselje do roja. Pravi, da že več let dela na ta način z dobrim uspehom. Bo dobro poizkusiti tudi pri nas in o uspehu poročati. (Na Nemškem splošno uvedeni način! Op. ur.)

c) **Z a m e n j a v a m a t i c e** je najboljše sredstvo za preprečenje rojenja, vendar za preprostega čebelarja ne ravno najbolj priročno. To delo je za mehke roke inteligenta, ne pa za trde delavne roke delavca ali kmeta. Ker je najboljši, ga opišem, da ga lahko vsak preskusi.

Vse panje, katerih matice ne ustrezajo bodisi zaradi zaleganja, bodisi zaradi donosa, zaznamuješ. Najboljši panj, oziroma najboljši medar med vsemi panji naj izpodredi nove matice. Temu panju odrežemo na satu, kjer ima enodnevna jajčeca, nekoliko sata po vsej dolžini, da ima dosti prostora za napihnenje matičnika. Ob slabi paši ali slabem vremenu ga pitaj, da jih bo več nastavil.

Zaznamovanim panjem pobereмо matice in pustimo, da tudi potegnejo matičnike. Teden dni pustimo vse lepo pri miru. Tedaj pa te panje natančno pregledamo in odstranimo vse matičnike. Ker panj nima več odkrite zalege, ne more več napraviti novih, zato mu ga dodamo iz zato določenega panja. Ker je treba pri tem previdno in hitro delati, gre začetkoma težko od rok, vendar se kmalu privadimo. Za starost matičnika, vemo, zato pazimo, kdaj se izleže mlada matica. Ob ugodnem vremenu se kmalu spraši in panj je za to leto rešen.

Panju, ki je gojil matičnike za druge, pa ima sam mlado rodovitno matico, porežemo vse matičnike, da nazadnje sam ne roji. Rado se primeri, da druge panje uredimo, na tega pa pozabimo, pa nas šele roj spomni greha, ki smo ga v pozabljivosti naredili.

Na ta način najlaže preprečimo rojenje in poleg tega izboljšamo panje, da imamo res

dobre medarje, ker le ti bodo poplačali trud, ki ga imamo z njimi.

Ni vse za vsakega in vsak za vse. Tako tudi pri čebelarstvu dela kdo tako, kdo pa drugače, glavno je, da vsak doseže svoj smoter s čim manjšim delom in stroški, s čim večjim uspehom. Zato tudi ne morem jamčiti, da so moja navodila najboljša in da bo vsak dosegel najboljši uspeh. Ta zavisi največkrat od pravega časa in ročnosti čebelarja. To pa si mora vsak sam pridobiti, ker še tako dobra knjiga ali opis je le pripomoček k uspehu.

Še o prevozu v ajdovo pašo

Posavec.

Že druga uredba o prevažanju čebel v ajdovo pašo priča, da so se razmere v čebelarstvu svetlo zelo spremenile. Pravim razmere, a pravičnejši izraz bi bil duševnost čebelarjev.

Kadar namreč prekorači samovoljnost posameznikov dovoljene meje, takrat mora poseči vmes oblast in z naredbami ali zakoni uravnati medsebojna razmerja in s tem preprečiti škodo, ki bi jo utrpel kdo v korist drugega.

V nered, ki je vladal povojna leta pri nas v zadevi pasišč, je pač morala poseči tudi oblast. Stanje je bilo res že nevzdržno. Šele zadnja naredba je naredila konec samopašnosti in paševanju nekaterih lažičebelarjev in rešila zadevo dosti zadovoljivo za obe strani.

Zato se mi zdi potrebno navesti nekaj opazk in ugovorov proti dopisom, ki so izšli v zadnjih časih v našem listu v zadevi prevažanja v ajdovo pašo.

Kakih 15 let sem prevažal sam v ajdovo pašo v najrazličnejše kraje in imam v tej zadevi že nekaj izkušenj. Žal, da so te izkušnje večinoma bolj bridke kot razveseljive. Mnogokrat sem s prevažanjem komaj kril stroške. Najbolje smo še vselej opravili na Igu, kamor smo prevažali dolgo let samo stalni prevažalci. Po vojni so se nam pridružili novi iskalci medu in smo se pred kakimi desetimi leti morali umakniti na Dolenjsko. Tega prevoza ne bom pozabil. Do nakladalne postaje smo imeli slabo, razdrto pot, od namembne postaje do pasišča pa je že sonce žgalo, da je kar puhtelo iz panjev. Železničarji v soseščini so s strahom gledali, kaj bo z njihovimi čebelami, ker smo jih mi postavili na neko višino, ne daleč od njihovih čebelnjakov. Pri ogledu kraja z druge strani tega nismo opazili. V hudi vročini smo postavili panje na mesto, jih odprli in kmalu je bil ves čebelnjak naravnost zatemnjen od čebel. Eden izmed prevaževalcev je

čez nekaj dni šel pogledat, kaj je s čebelami v paši. Ta nam je pozneje pripovedoval, kako so se naše miroljubne živalce odrezale takoj prve dni. Napadle so čebelnjake železničarjev s tako silo, da so morali ti svojo žival odpeljati drugam. Pri tem so imeli še nesrečo, da se jim je voz prevrnil. Bilo mi je resnično žal, da smo s svojim prevažanjem tako oškodovali tovariše čebelarje. Nauk: Neurejena pasišča.

Ropanje so pa povzročile gotovo naše čebele, ker so imele višjo lego in ker so se medpotoma napile medu ter postale zaradi vročine srdite. Zato je čisto neresnična trditev, da bi ne imeli domači čebelarji nikake škode ob prevažanju čebel v pašo. Naj se dela to še tako previdno, vedno se čebele vznemirjajo in v strahu za svoje premoženje uživajo med ter postanejo bojevitejše.

V paši niso čebele dobile dosti, komaj za stroške. Imeli smo pa tudi mi smolo pri prevažanju s paše. Dobili smo tako slab železniški voz, da sem se peljal s čebelami samo nekaj postaj! Kolesje je moralo biti čisto obrabljeno, ker je tako strahovito butalo in se treslo. Še nikoli nisem občutil na nobenem vozilu takih sunkov.

Do zadnjih časov se kmečki čebelarji niso nikoli pritoževali zaradi prevažanja v pašo.¹ Šele brezobzirnost nekaterih prevažalcev jih je k temu prisilila. Trditev, da imajo starokopitni čebelarji na kmetih slabe, razpokane panje, kjer silijo roparice noter, je le izgovor v sili. Večinoma čebelarijo po kmetih učitelji, duhovniki, mali kmetje ter obrtniki. Tudi preprosti, kmečki čebelarji so v tej stroki povčini tako dobro podkovani, da se jim le čuditi. Življenje v naravi vzbuja čut opazovanja in to je pri čebelarstvu zelo važno. Saj je zibel čebelarstva na kmetih in od tam se je šele razširilo v večje kraje.

Nikoli se niso prejšnje čase pritoževali kmečki čebelarji nad prevoznikarji. Saj je veljalo od nekdanjega nepisane čebelarstvo pravilo, da se denejo v ajdovi paši čebele ali skupaj s kakim čebelarjem v vasi, ali tako daleč proč, da ne pride do ropanja. Tudi jemal ni nihče medu med ajdovo pašo² ter prevažal čebel med Velikim in Malim Šmarnom iz kraja v kraj. Danes pa delajo nekateri tako kot mačka, ki prenaša svoje mlade, kadar opazi, da je človek izsledil njih ležišče.

Kaj boste rekli k temu, da je neki čebelar prepeljal svojih 60 A.-Ž. panjev dne 1. septembra na novo pasišče, domačim čebelarjem z 10—20 panji ravno pred nos, čeravno mu na

¹ Pritožbe domačih čebelarjev so stare že več kot 100 let. Glej Bleiweissove »Novice«!

² Na bivšem Kranjskem. — Ur.

prejšnjem mestu ni pobila toča. Do sedaj je še vsak resen čebelar rekel, da jih je pripeljal na rop, ne pa v pašo. In tako je tudi bilo. Takoj drugi dan so na novo pripeljane čebele naravnost planile po sosednjih čebelnjakih, odkoder je prihajal vse močnejši duh kot z ajdovih polj, čeravno so bili vsi panji brez razpok. Saj je že žrelo dovolj velika »razpoka«, da prihaja iz panja ostri duh ajdovega medu.

Poleg tega ve vsak pravi čebelar, da medi v septembru ajda le še kake dneve, po Malem šmarnu je pa konec paše, kot bi odrezal, pa naj cvete ajda še tako lepo in je vreme še tako ugodno. Takrat se začne tudi ropanje. Zato razsodni čebelarji niso nikoli puščali čebel v paši čez 8. september, kar je pa odločno predolgo, ker je do takrat že lahko vse izropano. Nepisano pravilo pravih čebelarjev je bilo: Kadar se utrga paša, je treba pripeljane čebele takoj odstraniti.

Danes je menda tudi ajdov med bolj tekoč kot pred leti, ker se nekateri boje, da bi se premlad med pri prevažanju ne izcejal. Meni se ni nikoli, pa bi bil rad, da bi se bil.

Med demokratičnimi ljudmi bi morala že tudi prenehati razlika med malimi in velečebelarji. Tudi mali čebelar je lahko najboljši strokovnjak in ne more nič za to, če nima ali časa ali dovoljnih sredstev na razpolago, da bi razširil svoj obrat.

Čebelarji smo bili vedno med seboj prijatelji. Nikoli nismo bili drug drugemu v nadlego in v nagajivost, ampak, če je bilo le mogoče, v pomoč. Ta stara, lepa lastnost naj bi oživela na novo, pa bo vsem prav.

Starosta slov. čebelarjev

Prapor staroste slovenskih čebelarjev nosi sedaj gospod Ivan Sajović, posestnik v Stari vasi pri Postojni. Letos je dosegel 85 let. Pa ga pogledajte na sliki, kakšen korenjak je še.

Svoje obširno posestvo obdeluje vzorno še sam in opravlja vsa poljska dela brez težav. Orje, seje, brana, kosi še kakor v mladih letih. Vrhtega vzorno oskrbuje do 80 A.-Ž. panjev. Naj bi mu sonce sijalo še mnogo zdravih let!

Opazovalne postaje

Breg-Križe: Na ajdi niso čebele nabrale niti polovico zimske zaloge.

Virmaše: Vkljub lepemu vremenu niso na ajdi nabrale skoraj nič. Vzrok je bil stalen hladen vzhodnik in hladne noči.

Tacen: Panji imajo le deloma zimsko zalogo, prav malo jih je, da bi imeli v mediščih rezervi.

Skorno: Paša na ajdi ni dala donosa, panji so tekom tega meseca močno oslabili.

Sp. Ložnica: Otava je zaradi vročine dobro medila, tudi ajda, le žal, da je tako malo sejejo.

Muta: Ajda je nenadoma prenehala mediti, dasi je bila zadostna toplina in sončno. Roparice so zelo nadlegovale.

Cezanjevci: Zelo močno se je razvilo ropanje, ki so ga v preveliki množini pripeljane čebele še pospeševale.

Zakot: Opazil sem, da so nekateri panji prelegli in so se mlade matice bolje sprašile kot spomladi. Zadnji dan meseca mi je rojil prašileček na dva sata.

Toplice: Na ajdi so nabrale samo za sebe. Slišimo precej o ropanju — seveda veruje vsak, da so bile »poslane«.

Št. Vid-Stična: Mnogo čebel so pripeljali, mnogo preveč. Pa se je tudi ropanje razvilo in ga kar ne morem ustaviti.

Novo mesto: Znak slabe paše je bilo dopsoldansko ropanje in obilen donos obnožine. Popoldne pa je bil pred panji srdit boj na življenje in smrt.

Nekaj čebelarških spominov

Fr. Rojina — Zg. Šiška.

(Dalje.)

Prva skrb mi je bila, da spravim v red šolo. Ker še noben otrok ni poznal črk, sem pričel z vsemi s tvarino, ki je bila predpisana za prvo šolsko leto. V dopoldanjem oddelku sem imel starejše otroke, celo do štirinajstega leta, ker so jih starši vpisali prostovoljno, da bi vsaj nekaj še pridobili od nove šole, v popoldanji oddelek sem pa spravil mlajši drobiž. S prvimi sem potem vse šolsko leto hitel na vso moč, da sem lahko predelal še snov drugega šolskega leta, v računstvu sem pa posegel še nekoliko dalje, saj so bili otroci duševno že dovolj razviti, in sem rad primaknil marsikatero uro

še za druge stvari, katere bi jim utegnile kdaj koristiti; cepiti so znali dečki tega oddelka brez izjeme vsi in na vse načine. Obisk šole je bil izredno dober, posebno če se upošteva skrajno slabe poti in velika oddaljenost večine naselij; v vseh štirih letih mojega ondotnega službovanja je plačal samo en posestnik en goldinar globe zaradi šolskih zamud svojega otroka. Kadar nas je pa zapadel visok sneg, takrat, seveda, otroci niso mogli v šolo. Nekoč ga je padlo en meter pet centimetrov na debelo; takrat nismo imeli šole kar cele tri tedne. S temi prirodnimi, nepokvarjenimi hribovskimi otroki sem imel vedno veliko veselje, a ne samo, ker so bili ubogljivi in marljivi, ampak tudi zato, ker so bili tako čedno oblečeni in vedno lepo umiti. Deklice še niso

Mesečni pregled za avgust 1936

Kraj	Višina nad morjem	Panj je teže										Toplina zraka			Dni je bilo						
		pridobil v			izgubil v			v mese- cu čistih dkg		največ pri- dobil		naj- višja	naj- nižja	sred- nja me- sečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrov- nih
		1.	2.	3.	1.	2.	3.			dkg	dne										
		mesečni tretjini dkg						pri- dobi	po- rabili	dkg	dne	C°									
Blejska Dobrava . .	577	50	80	400	90	120	50	270	—	80	30	+26	+9	+17.7	28	3	—	3	10	18	5
Breg-Križe.	483	—	40	400	—	—	10	430	—	70	23	+29	+11	+19.3	31	7	—	3	15	13	9
Kranj	385	50	310	900	110	50	85	1015	—	220	25	+31	+8	+17.0	31	9	—	12	10	9	11
Virmaše-Škofja Loka .	361	160	150	390	60	35	70	535	—	90	25	+29	+11	+19.7	30	8	—	2	13	16	28
Tacen-Šmarna gora .	314	30	275	800	130	—	—	975	—	185	26	+28	+10	+18.4	30	3	—	6	7	18	6
Barje.	289	425	545	170	40	40	65	995	—	100	13	+28	+8	+17.6	29	5	—	2	13	16	2
Dob.	305	—	—	765	40	30	—	695	—	200	31	+30	+7	+16.8	28	7	—	7	13	11	7
Rova.	350	80	125	680	45	40	35	765	—	190	26	+28	+8	+18.4	30	10	—	2	7	22	8
Škorno-Novi kloster .	450	—	50	320	95	—	20	255	—	125	31	+29	+9	+19.4	30	1	—	2	25	4	10
Sp. Loznica-Zalec . .	252	275	345	580	—	—	30	1170	—	100	24	+22	+7	+15.3	31	4	—	2	22	7	27
Leveč-Sl. Bistrica . .	355	—	150	300	—	—	—	450	—	100	28	+29	+3	+14.8	30	12	—	11	20	12	
Muta.	387	20	940	380	120	20	260	1040	—	260	20	+30	+9	+18.9	30	10	—	9	18	4	11
Sv. Duh-Selnica . . .	536	65	150	245	40	30	10	380	—	50	28	+26	+2	+13.5	31	8	—	2	23	6	11
Studenci-Maribor . .	265	—	95	245	80	—	115	225	—	75	22	+28	+8	+17.7	30	5	—	2	11	18	7
Podova-Dravsko polje	255	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cezanjevci.	182	20	1090	1120	30	—	30	2170	—	200	26	+27	+9	+17.9	30	6	—	3	12	16	25
Nedeljica-Turnišče . .	170	125	1670	570	85	25	560	1695	—	250	19	+31	+8	+19.6	29	4	—	1	6	24	10
Žetale-Rogatec . . .	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+28	+10	+19.2	30	6	—	3	19	9	16
Donačka gora-Rogatec	320	50	310	190	—	—	—	550	—	50	15	+30	+7	+19.0	31	8	—	4	9	18	7
Kozje	307	120	100	325	—	—	—	545	—	50	27	+28	+11	+19.6	31	4	—	2	6	23	6
Leskovec-Krško. . . .	186	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zakot-Brežice	156	50	405	470	25	—	75	825	—	135	17	+29	+9	+19.0	30	6	—	1	13	17	5
Toplice-Dolenjsko . .	179	5	435	735	125	10	90	950	—	150	25	+28	+11	+19.3	30	5	—	2	13	16	17
Krka.	300	40	380	750	90	20	70	990	—	150	25	+30	+13	+21.6	31	5	—	4	23	4	30
Št. Janž Dol.	347	25	125	595	30	20	30	665	—	115	25	+31	+6	+17.5	28	7	—	3	16	12	4
Št. Vid-Stična	360	100	280	860	—	—	80	1160	—	120	24	+28	+5	+16.7	27	5	—	2	18	11	2
Cerknica	575	140	225	70	15	35	75	310	—	40	16	+29	+7	+16.7	31	5	—	3	15	13	24
Sv. Gregor-Ortnek . .	736	—	—	—	20	50	30	—	100	—	—	+26	+10	+18.0	30	3	—	2	7	22	18
Novo mesto	180	45	355	1080	85	35	60	1300	—	180	25	+35	+7	+20.7	31	6	—	3	11	17	3
Šmarjeta	30	—	710	1505	380	—	90	1745	—	210	27	+35	+10	+21.7	31	6	—	3	8	20	10
Valpča vas	280	150	170	575	40	170	10	675	—	110	27	+29	+10	+18.8	23	8	—	9	6	16	10

Vsi ti panji so A.-Ž. sestava.

poznale »bubifrizur«, ampak so imele lase spletene vse enako v dvojce kit in sleherna je imela okoli glave ovit žametov trak, kar je bilo za ženske tam splošno v navadi; marsikateri punčki se je že kot cvetnemu popku poznalo, da se bo razvila v zalo dekle. Kolo-vračanke so sploh slovele zavoljo svoje brhkosti, kakor so bili tudi moški lepega in močnega stasa. Tako krepkih dečkov v šolski dobi nisem imel pozneje nikoli več pred sabo; samo en deček je bil slaboten zaprtek, a še ta ni bil domačin. Ni bil sicer hudoben, navihan pa precej in zelo reven. Nekoč ga vprašam, zakaj se ni umil, pa mi pravi, da zato ne, ker ni imel ničesar, da bi se obrisal. Tisto jutro sem moral vstati najprvo z desno nogo, zakaj šel sem v svojo sobo, vzel iz predalnika še kar novo brisačo in mu jo dam z resno pripombo: »Tu imaš brislo, pa da mi ne prideš več neumit v šolo!« Prihodnji dan je pa neki drugi deček takoj po molitvi svojemu sosеду nekaj pošepetal, pa vprašam tega, kaj da mu je povedal? »Rekel mi je,« pravi, »da naj ga zatožim, ker se danes tudi on ni umil.« Pretkan zvijon si je gotovo mislil, da bo dobil še on »briso«, a se je temeljito zmotil, kajti spodil sem ga kljub hudemu mrazu na Rožančevo korito, da se umije; vrnil se je od mraza rdeč ko kuhan rak. Tisto jutro sem vstal najbrže z levo nogo — poba pa tudi!

Ker sem prišel v Kolovrat jeseni, si nisem nabavljal čebel kar takoj, ampak sem najprvo obiskoval bližnje in daljnje čebelarje, da se z njimi spoznam. Ni jih bilo mnogo, komaj kakšnih deset v vsej občini, da sem se pozneje, ko sem se bil prepričal o ondotnih dobrih pašnih razmerah, čudil, da jih je tako malo ter da imajo še tisti, kolikor jih je bilo, tako po majhno število panjov, saj čez dvanajst plemenjakov ni puščal takrat čez zimo nihče, večina pa po tri do šest. Najstarejši čebelar je bil Resnik pri Prevaljah, čigar predniki so dobili priimek najbrže po obilnem resju, katerega je bilo največ prav nad njihovo domačijo. Imel je največji uljnjak, a ne toliko za svoje, kolikor za tuje čebele, katerih so po njegovem pripovedovanju postavili v prejšnjih časih v pomladansko resjo pašo tudi do 120 panjov. Vozili so jih največ z Vranskega do pod Bebrí, potem jih pa na krošnjah znosili na Prevalje. Vprašal sem možakarja, če mi proda kakšnega plemenjaka, pa mi odvrne: »Bodite pametni in ne kupujte čebel jeseni, temveč o sv. Jurju; takrat mora panj pokazati, kaj bo iz njega.« »To velja, da bi se zapomnilo« — sem si mislil kakor Levstikov cesar Janez, in sem se po tem modrem nasvetu ravnal po večini tudi pozneje. — Najboljši izmed vseh kolovraških čebelarjev pa je bil Pergav izpod

Strme njive; pisal se je za Antona Strmljana. Bil je dober gospodar, kar se je poznalo že po njegovem lepo obdelanem polju in krasni goveji živini; imel pa je tudi precejšnje število drobnice. Živina se je pasla po Rebri kar sama; imel je že iz mladega navajeno tako, da se je tudi vračala sama domov. Iz tega vzroka jo je izpodrejal vedno iz domačega hleva. »Tuja živina« — je potrdil — »ne uboga človeka in ga ne razume, doma vzrejena ga pa!« In kako lepo je ravnal z živino! Nikoli ni revskal ali vpil nad njo kot grešna duša, kaj šele da bi jo pretepal! Omenil sem mu nekoč, kako lepo da ravna z živino, pa mi modro odvrne: »Veste, z živaljo je tako kakor s človekom: čim bolj jo begaš, tem bolj je neumna.« Nekoč sva sedela že proti večeru pri njegovem uljnaku, ko prižvenklja onstran plota najstarejša krava vodnica mimo, za njo pa drugo za drugo še ostalo govedo. Pri lesi, ki je zapirala pot k uljnaku, pa se je ustavila približno leto stara prelepa junica, prav za razstavo, ter ni hotela iti v hlev. Moral je k njej, jo počohal nekoliko za rogmí, jo potrepljal po vratu, pri tem jo pa ljubeznivo nagovarjal, kako da je pridkana naša Rožca, ona ga je pa z jezikom lovila za zavihani rokav. Meni se je zdel to jako lep prizor. Povedal mi je, da je telica te male njegove prijaznosti tako navajena, da pride, ko se vrne s paše, ponjo, kjerkoli ga vidi. Če je možu že živina tako pri srcu, sem si mislil, kako rad mora imeti šele čebele! V teku časa sem se dokajkrat prepričal, da je bil vanje zaljubljen, a ne s tako ljubeznijo, ki samo tli, temveč s tisto hudo, ki gori v srcu kar s plamenom. Pergav sicer ni rad govoril mnogo, le kadar je govorica nanesla na čebele, tedaj se je ogrel in postal zgovoren; toda govoril je vedno s premislekom in za preprostega kmetovalca čudovito modro. O čebelah je vedel vse, kar so vedeli o njih naši predniki. Mene je imel zelo rad, jaz pa njegga seveda tudi; ni torej čuda, da sva se spoprijateljila do dobrega. Zmenila sva se že jeseni, da bom imel čebele za prvi čas lahko v njegovem uljnaku, kar je bilo zame zelo pripravno, ker sem imel do njega komaj deset minut.

Preden pričem z opisovanjem svojega takajšnjega čebelarjenja, naj še povem katero izmed svojih prvih lovskih doživetij, ki se bodo zdela komu morebiti smešna, zame pa so bila vse prej kot taka. Odkar sem pomnil, smo imeli doma v »kukrlu« staro puško samico s cevjo še izza francoskih časov, in to so mi dali oče s seboj, češ za začetek bo dobra. Pa ni bila dobra, zakaj ko sem ustrelil z njo prvo veverico, mi je dala tak udarec, da bi kmalu padel znak in sem pri belem dnevu

videl mali milijon zvezd; iz ust in nosa se mi je pocedila kri, desno lice pa mi je jelo pri priči otekati. Ko sem se bil doma umil, mi je zrcalo pokazalo učinek silne facke: desno plat lic sem imel vso višnjevo kot zrela češplja. Namenjena pa mi ni bila še večja nesreča. Opazil sem namreč šele ko sem obešal puško na steno, da ji je premočni pritisk smodnikovega plina izgnal stožček za natikanje vžigalnih kapic, ki se je k sreči odbil od petelinca, sicer bi se mi moral zariti naravnost v desno oko. Zavedel sem se šele takrat, kakšne posledice bi lahko imel zame moj prvi strel. — Lepo dvocevko sem kupil potem od župnika, ker zaradi bolehnosti sam ni hodil več na lov. Kakšno veselje sem imel z njo! Odslej ni bila pred mano več varna nobena neverica, kar jih je hodilo rabutat kolovraške orehe, na želod prenašajočih šojah sem se pa vadal streljati v zraku in sem nekatero tudi že pogodil. Ustrelil sem še dva zajca in nekaj jerebov, tako da sem bil za veliki lov, ki je bil napovedan za zadnji četrtek v oktobru, vsaj kolikor toliko pripravljen. Zapomnil sem si ta dan tako natančno zato, ker je bil zame v lovsko moralnem oziru porazen. — Medijski graščak Prašnikar, ki je imel v namenu tudi kolovraško lovišče, je priredil vsako leto samo en glavni lov, toda takrat z velikim pompom. Domačih oziroma bližnjih lovcev nas je bilo sicer samo osem, iz Kamnika, kjer je imel Prašnikar tudi svoje lovišče, iz Litije in še od drugod pa jih je prišlo več ko dvajset; številni brakirji so komaj krotili cele tolpe nestrpnih lovskih psov. Po dopoldanskem načrtu se je lovilo v Rebri, ki so jo zastavili lovci okoli in okoli. Meni je odkazal grajski lovec stojišče na nekem poležku roba

med Pergalovo in Rožančevo dolino in mi še priporočil, da naj stopim na neko skalo, odkoder bom imel najboljši razgled po vsem poležku. Točno, kakor je bilo naročeno, se oglasi od devetih lovski rog, znamenje, da so brakirji izpustili pse, ki so že po nekaterih minutah »vzdignili«. Gonja je šla najprvo proti vrhu Rebrí, potem se je pa pod Brano zaokrenila vprek, in kmalu sem razločil, da se lajež pomika navzdol in po mojem robu naravnost proti meni. Srce mi je plalo od razburjenja in napetega pričakovanja, zakaj zdaj zdaj se mora pokazati, kar se že bo. Kar se zamaje kakih trideset korakov od mene gosto leščevje, ki je imelo veje prav do tal, in v trenutku mi šine v glavo, da mora biti tam gotovo srna, a da se ne upa na plano. V tem pa že tudi zapazim skozi nizko, krivenčasto vejevje malo sivo liso, pomerim hitro in ustrelim. Tedajci zarjove nekaj, da mi je zastalo srce, iz grmovja pa plane s krvavim gobcem — Pergalov vol. Da nisem stal na skali, bi me gotovo prekucnil, tako pa je drvel mimo mene in čez drn in strn naravnost domov in v hlev. Živci so mi od prepaščenosti in od skrbi, kaj vse se bo izcimilo iz te mizerije, kar drgetali. S svojega stojišča sem videl naravnost dol na Pergarjev dom, odkoder se je v presledkih še čulo ne mukanje, temveč nekakšno tuljenje, kakršno sem slišal nekoč še kot otrok, ko so mesarji krotili nekega zbesnelega bika. Kmalu se je prikazal Pergav in je hitel gor po dolini ter nekaj kričal, česar pa nisem mogel razumeti; razločil sem samo nekatere najbolj poudarjene besede: pokazal... tožil... drag... Spustil sem se dol po bregu ter mu šel naproti na »razgovor«. »Ste ga vi?« — me vpraša že zdaleč. »Da, jaz!« mu odvrnem. —

Društvene vesti

Krmilni sladkor in med. Jesenska paša je v nekaterih krajih popolnoma odpovedala. Na željo prizadetih čebelarjev je društvo zopet naročilo sladkor za jesensko pitanje, ki ga bo imela Društvena čebelarna po običajni ceni na razpolago. Opozoriti pa moramo vse kupce, da more Čebelarna oddajati sladkor le proti predplačilu oziroma proti povzetju, sicer odbor ne bo imel denarja za naročitev novega sladkorja. Je pa nekaj krajev, kjer je bila paša deloma nekoliko boljša. Ako imajo tam čebelarji kaj odveč medu, naj ga ponudijo za krmljenje čebel. Glavni odbor nima od čebelarjev, ki imajo med v zalogi, nikakih naslovov in zato ne more postreči z medom onim čebe-

larjem, ki ga za krmljenje potrebujejo. Zato je bil primoran naročiti sladkor, da je vsaj ta na razpolago.

Članarina. Veliko je še zaostale članarine. Prosimo vse podružnice, da članarino takoj poberejo, kolikor je še niso. Meseca oktobra bo blagajnik začel razpošiljati letni obračun. Naj bi bila do takrat članarina odposlana, sicer imamo dvojno delo s pisanjem.

Zazimljenje čebel in vsa jesenska dela pri čebelah so točno in jasno opisana v novi Jugovi knjigi »Praktični čebelar«, ki jo dobite pri Čebelarskem društvu za 50 Din vezano in 40 Din broširano. Za poštnino je poslati še 5 Din. Za ta znesek, ki je izredno nizek, lahko

obvarujete svoje čebelarstvo velike škode. Človek nikdar vsega ne ve, zato se mu je treba vedno učiti. Čebelarji, naročite si knjigo, da ne bo prepozno.

XXVII. seja dne 27. avgusta 1936. Odbor je počastil spomin preminulega šol. nadzornika g. Ljudovika Černeja iz Makol ter sklenil, da se udeleži pogreba v imenu društva g. prof. Raič. Odbor je letos razstavil na jesenskem velesejmu nekaj lesenih čebelarskih predmetov. Odobrena so bila

nekatera predavanja. G. predsednik je poročal o seji »Zveze«, ki se je letos vršila v Vukovaru skupno s proslavo 40 letnice ondotnega čebelarskega društva.

XXVIII. seja dne 10. septembra 1936. Odobrila se je ustanovitev nekaterih podružnic. G. inspektor Babnik je poročal o pregledovanju ajdovih pasišč v ptujskem, ljutomerskem in murskosobotskem okraju. Po določenih pasiščih bo drugo leto banska uprava določila stojišča za tuje čebele. G. vodja Čebelarne je poročal odboru o nakupu medu za Čebelarno.

Naše podružnice

Podružnica Slovenj Gradec je imela dne 6. sept. predavanje, katerega se je udeležilo kljub deževnemu vremenu vse članstvo tukajšnje podružnice ter mnogo prijateljev sladkega pridelka.

Predsednik zveze g. Peternel, znani mojster v čebelarstvu, nam je v štiriurnem predavanju obrazložil ravnanje z čebelami, praktično pokazal zaznamovanje matic, izbiro plemenjakov in dal še drugih, za mlade in male čebelarje potrebnih poukov. Vsi čebelarji in prijatelji smo sledili, čeravno pod dežnikom, pazno g. predavatelju ter zapisali vsako besedo v album »čebelarski vsevedež«.

Po končanem predavanju so prišla na vrsto vprašanja, na katere je g. predavatelj odgovarjal

v zadovoljstvo vseh. Tudi nismo pozabili na uredbo o prevažanju čebel na ajdovo pašo ter o izvrševanju iste po občini oziroma oblasti, a o tem drugikrat.

G. predavatelju se je v imenu vseh zahvalil naš predsednik g. Ferk.

Vsem članom in prijateljem se zahvaljujemo, da so se pozivu odzvali in vztrajali do konca, in upamo, da bo na prihodnjem predavanju udeležba še večja, kar vas že sedaj prosimo. Kavs, tajnik.

Ljubljanska podružnica ima prihodnjo odborovo sejo v torek 6. oktobra ob 8 zvečer v običajnih prostorih.

Drobir

Visoko odlikovanje. Za zasluge v čebelarstvu sta bila od Nj. Vel. kralja odlikovana gg. Jan Strgar, trgovec s čebelami v Bitnjah pri Boh. Bistrici, in Jakob Virijent v Olševku pri Kamniku. Obema je bil podeljen red sv. Save V. stopnje. — Čestitamo!

Voska nil Društvena čebelarna utegne priti spomladi v veliko zadrego, ker ne bo voska za izdelovanje satnic. Ponudbe ni nobene, dasi se je cena dobro okrepila.

Apeliramo na naše podružnice in prijatelje naše organizacije, da posvečajo preskrbi voska, pravočasni preskrbi, vso skrb. Skušajo naj D. Č. priskrbeti kolikor mogoče dobrega voska. Nití en kolač ne sme v neprave roke. D. Č. plačuje za pošteno blago najvišje dnevne cene, zato naj čebelarji ponudijo vosek v prvi vrsti njej.

Društvena čebelarna nima pri predelavi voska v satnice omembe vrednega dobička, brezpogojno pa mora ta obrat vzdrževati in izpopolnjevati, ker je to v velikem interesu našega čebelarstva in čebelarske organizacije. Ta smoter bo pa lahko uspešno zasledovala le v primeru, da jo bodo podružnice in posamezni čebelarji podpirali pri nabavi voska. Upajmo, da ne bo nastala taka situacija, da bo dobil sat-

nice le tisti, ki bo prinesel vosek. Kje naj vzamejo zanesljive satnice začetniki in tisti, ki voska kako leto res nimajo?

Društvena čebelarna kupuje tudi dobre voščine. Naše podružnice naj se pobrigajo, da jih nakupijo čim več. Tudi vosek naj kupujejo! Poprej naj se pri D. Č. informirajo glede cene. Marljivi zbiralci lahko pri tem zaslužijo marsikakega kovača.

Na vse to smo bili primorani opozoriti že sedaj, da si nekaj voska že jeseni zasiguramo in ker vse kaže, da bomo spomladi v škripcih za blago.

Tečaj o kuhi voska bomo letos zanesljivo imeli. Priredili ga bomo v delavnici v Janševem domu v Ljubljani. Tečaj bo novembra ali pa decembra meseca, ko bo dela na polju konec in se ga bodo lahko udeležili tudi čebelarji z dežele in iz oddaljenih krajev.

Na tečaj že sedaj opozarjamo zlasti naše podružnice, posebno tiste, ki so si letos nabavile orodje za kuho voska. V vsaki podružnici mora biti vsaj eden, ki bo v kuhi dobro izvežban.

Kako bo letos z ajdovcem? Mislim, da ne dosti drugače kot lani. V splošnem lahko rečemo, da so si čebele nabrale dobro zimsko zalogo, v najugodnejšem primeru pa še kak

kilogram več. Zato bo za prihodnjo veliko noč zopet bolj malo dobrega ajdovca.

Letošnje ropanje na ajdovih pasiščih je bilo ponekod izredno hudo. Zadnje dni avgusta meseca je paša odnehala kakor bi odrezal. Dobesedno čez noč so usahnili medeni viri in ajda je bila prihodnji dan poparjena kakor po slani. Vrhnji del kruzulje je imel še mnogo nerazvitih cvetov, ki sta jih strupeni jug in nenavadno vroče sonce tako pricvrknila, da so se sprijeli v suho krasto.

Nenadni konec paše je čebele tako zmešal, da so najprej kakor izgubljene tavale po polju in po okolici čebelnjaka, nato pa začele ropati. Ponekod je bilo klanje zelo hudo. Panji so bili čez in čez pokriti z ropajočimi čebelami. Klale so se večinoma domače med sabo. Gorje osirotelim panjem in slabičem. Roparice so jih izpraznile kakor bi trenil. Pred čebelnjaki je ležalo na kupe mrtvic.

Zanimivo je, da se rop v enem in istem kraju ni vnel hkrati pri vseh čebelah. Pripetilo se je, da je pri kakem čebelarju trajalo ropanje tri dni, potem pa samo od sebe mahoma prenehalo, toda še isti dan so se začele klati čebele sosednjega čebelarja.

Nekateri čebelarji so panje takoj odpeljali, kar je še najpametnejše. Panji so izgubili mnogo živali. Ostale so le mlajše čebele. Ker so se panji med ajdovo pašo dobro zalegli, jih bomo zazimili s samimi mladimi čebelami, kar je velike važnosti za dober razvoj spomladi. Upajmo, da bo takrat dovolj sonca in lepega vremena za naše čebele.

Ocena voska na razstavah dela včasih sodnikom preglavice, ker ne vedo, kako bi blago pravično in pravilno ocenili. Porenska čebelarstva zveza je določila, da se je pri oceni ozirati na sledeča določila:

Kolač voska mora tehtati najmanj 5 kg, ako hoče razstavljalca, da ga ocenjevalna komisija upošteva. Na čistočo odpade največ 40 točk, na barvo 30, na vonj 10, na vnanost (obliko) 10, na velikost kolača 10, skupaj 100 točk.

Ne bi bilo napačno, ako bi ta določila sprejela tudi naša organizacija.

Podeželska čebelarstva organizacija na Češkoslovaškem se je na letošnji razstavi v Karlovih varih prav lepo obnesla. Naravnost sijajno se je pokazala velika vrednost čebelarških potovalnih učiteljev, ki jih je tam gori cela legija, pa bodisi med Čehoslovaki ali med Nemci. Vsakemu učitelju je določeno posebno

okrožje, v katerem deluje po svojih najboljših močeh in v smislu navodil osrednje organizacije. Čebelarški učitelji niso državni nameščenci, marveč jih izbira in potrjuje čebelarstva organizacija.

V Karlovih varih se je pokazalo, kako odlično vrše učitelji svoje dolžnosti. Kar je bilo znamenitega in lepega med razstavnimi predmeti, je bilo sad njihovega truda. Povsod se je poznal velik vpliv in smotrnost teh idealnih podeželskih pospeševalcev čebelarstva.

Razstava je bila urejena po podružnicah in okrožjih. Vse razstavne predmete posameznega okrožja so izbrali in določili potovalni učitelji. S tem so dosegli, da so prišli na razstavo samo taki predmeti, ki so bili vredni, da jih postavijo na ogled.

Le s pomočjo čebel. pot. učiteljev je bilo mogoče doseči, da je razstava dosegla svoj namen in pokazala obiskovalcem velik pomen čebelarstva, obenem pa tudi odlično delo, ki ga vrše čeb. potovalni učitelji.

Kako ocenjujejo med na razstavi? Po nemških pravilih odpade na čistočo medu 30 točk, no godnost (in strjenost) 30, na vonj in okus 20, na barvo (in vtis) 10, na opremo posode 10 točk, skupaj 100 točk. Kontrolirani med ima pri enakem številu točk vedno prednost pred nekontroliranim medom.

Čebelarstva zadruga v Novem Vrbasu je na svojem izrednem občnem zboru dne 30. avgusta t. l. sklenila likvidacijo zadruga. Ustanovljena je bila z namenom, da pomaga članom vnovčevati med in jim preskrbovati čeb. potrebščine. Zakaj so sklenili likvid., ni znano.

Znižanje žel. voznine za čebelarstva potrebščine pri prevažanju čebel na pašo je sklenil tarifni odbor drž. železnic. Tozadevni sklep še ni bil objavljen v Službenih novinah. Bomo že poročali, kadar bo. (PO Jugosl. Imker.)

Čebelarstvo v Albaniji je bilo doslej jako preprosto, dasi čebelarijo tam že od nekdaj. V severni Albaniji čebelarijo v pokončnih kladah, v srednji in južni pa v visokih »koših« iz protja in viter. Albanska vlada je nastavila l. 1934 čebelarja, ki se je bil izobrazil v inozemstvu in mu poverila organizacijo čebelarjev in skrb za izboljšanje čebelarstva. V Albaniji so našli 40.000 panjev. (Bienen Vater.)

In v Jugoslaviji? O, tam pa čebelarških učiteljev ne potrebujejo, tam je sploh že vse organizirano.

Sklep za uredništvo je 20. dne vsakega meseca. Pisma in denar za društvene namene je naslavljati na »Slovensko čebelarstvo« v Ljubljani. Ček. račun št. 11.066. — Blagovne pošiljke (vosek, med) in naročila za čebelarstva potrebščine je pošiljati na »Društveno čebelarstvo« v Ljubljani, Tyrševa c. 21. Telefon 35-45. Ček. račun št. 15.645. — Društveno tajništvo je v Ljubljani, Poljanska c. 13/I. Telefon 38-38

Knjige, ki jih ima Čebelarstvo v zalogi:

Napredno, umno in dobičkanosno čebelarstvo zahteva od vsakega čebelarja ogromno strokovnega znanja, ki si ga pa more čebelar pridobiti le z dobrimi knjigami. Zato priporočamo, da si čebelarji nabavijo sledeče knjige, ki jih ima društvo na zalogi:

Donat Jug: Praktični čebelar, obsega 300 strani in 140 slik ter opisuje vso snov, ki jo o čebelarstvu mora vedeti napreden čebelar. Velja v platno vezana Din 50.—, mehko vezana Din 40.—. Za poštnino je poslati še Din 5.— za vsako posamič poslano knjigo.

Prof. Josip Verbič: Čebelne bolezni, ki obsega 48 strani in opisuje, kaj povzroča, kako spoznavamo in zatiramo čebelne bolezni. Jako poučna knjižica bo rešila življenje marsikateri čebelni družini, če se bo čebelar ravnal po njej. Velja Din 2.—, za poštnino Din 1.—.

Stane Mihelič: Anton Janša, slovenski čebelar, obsega 164 strani in opisuje zgodovino našega čebelarstva in življenje ter delo Janše — očeta slovenskega čebelarstva. Iz spoštovanja, ki smo ga dolžni Janševemu spominu, ne bi smela ta knjiga manjkati v nobeni čebelarški hiši. Velja za člane Din 20.—, za nečlane po Din 25.—.

Prof. Josip Verbič: Vrednost in poraba medu, priročna knjižica obsega 24 strani in opisuje vse, kar je treba vedeti o vrednosti in porabi medu. Velja le po Din 1.50 in je zelo pripravna za reklamo.

Razne slike Janše iz njega rojstnega kraja in hiše. Slike naj bi bile, prilepljene na lepenco, okras vsake čebelarške hiše. Cena Din 2.—.

Društvo ima na zalogi tudi nekaj nemških knjig, ki jih oddaja po zelo nizkih cenah. To so:

Bienenzuchtsbetrieb, I. del, spisal Br. Rothschütz, posestnik nekdanjega čebelarškega podjetja Podsmreka pri Višnji gori. Cena Din 5.—. Obsega 443 strani z jako važnimi sestavki. Je sicer nemška knjiga, a opisuje našo kranjsko čebelo in naše razmere.

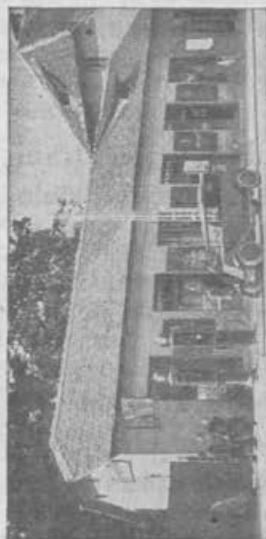
Die Volks- und Mobilzucht der Krainer Biene, spisal Br. Rothschütz. Cena Din 2.—. Obsega 68 strani in je neobhodno potrebna za vse, ki se bavijo s kranjci.

Die erprobte Honig-Köchin, razprodano.

Kje boste odslej kupovali čebelarске potrebnščine ?

Kolodvor

Gospodarska
zveza

Tukaj!

Čebelarna
poprej

Pražakova

ulica

Jetniš-
nica

Sodišče

Miklošičeva cesta

Kolodvorska ulica

Tyrševa (Dunajska) cesta

Pri
»Figovcu«

POZOR! Čebelarna se je dne 1. nov. 1935 preselila v lastne
društvene prostore na TYRŠEVO CESTO 21.

ČEBELARJI, posetite Čebelarno in podpirajte lastno podjetje z
mnogobrojnimi naročili!